

1.2.5.1 Slovenskému *r* v okolí predných samohlások *e*, *i* a *i*-ových dvojhlások *ia*, *ie*, *iu* zodpovedá v českých domácich slovách hláska *ř*, ktorá vznikla z pôvodného mäkkého *r*: *reč* – *řeč*, *remeslo* – *řemeslo*, *rezať* – *řezat*, *potreba* – *potřeba*, *predmet* – *předmět*, *dobre* – *dobře*, *riša* – *řiše*, *tri* – *tři*, *prípád* – *případ*, *tvoriť* – *tvorit*, *poriadok* – *pořádek*, *priateľ* – *přítel*, *rieka* – *řeka*. Niekedy je korešpondencia *r* – *ř* na konci slova, a to v príponách: *maliar* – *malíř*, *hospodár* – *hospodář*.

Spoluhláska *ř* sa od *r* odlišuje väčším počtom kmitov jazyka a sprievodným trecím šumom. Pri jej nacvičovaní sa dá vychádzať od spoluhlásky *ž*, ale konček jazyka sa musí výrazne nadvihnúť hore. Najlepšie je nacvičovať hlásku *ř* v spojení so spoluhláskami *t*, *d*, *p*, *b*, *k*, *g*: *třeba*, *střecha*, *dřevo*, *přítel*, *bříza*, *křída*, v *Gagře*. Výslovnosť hlásky *ř* sa môže overiť v protiklade k spoluhláske *ž*: *žádný* – *řádny*, *požádat* – *pořádat*, *kreslíš* – *kreslíř*.

1.2.5.2 Slovenská spoluhláska *dz* zodpovedá českej spoluhláske *z*, pretože v češtine sa pôvodné *dz* zmenilo na *z*: *schôdza* – *schůze*, *medzera* – *mezera*, *cudziniec* – *cizinec*, *medzinárodný* – *mezinárodní*, *hovädzi* – *hovězi*, *prebúdzat* – *probouzet*, *hádzať* – *házet*; slovenské *dž* zodpovedá v alternačných pozíciách českému *z*: *hádzať* – *házi*.

1.2.5.3 Slovenské *l'* korešponduje s českou spoluhláskou *l*, pretože v češtine *l'* splynulo s *l*: *veľký* – *velký*, *maľovať* – *malovat*, *voľný* – *volný*, *kráľ* – *král*, *posteľ* – *postel*, *učiteľ* – *učitel*, *hľadať* – *hledat*, *vedľa* – *vedle*, *ľavý* – *levý*, *ľútosť* – *lítost*, *ľud* – *lid*.

1.2.5.4 Časti slovenských domácich slov, ktoré sa začínajú na samohlásku (okrem *o*, *u*) zodpovedá v češtine ekvivalent so spoluhláskou *j* pred samohláskou. Ide o tzv. protetické a hiátové *j*: *ako* – *jak*, *aký* – *jaký*, *akosť* – *jakost*, *ešte* – *ještě*. Domáce slová, ktoré sa začínajú na *i*, majú protetické *j* len v češtine: *ihla* – *jehla*, *inak* – *jinak*, *iný* – *jiný*, *iskra* – *jiskra*, *istota* – *jistota*. Českému *j* môže zodpovedať aj slovenské *i* v pozícii na začiatku slova: *jde* – *ide*, *jdou* – *idú*, *jmeli* – *imelo*; *jméno* – *meno* (v slovenčine pôvodné *i* zaniklo). V niektorých dvojiciach nie je *i* v češtine: *ihrisko* – *hřiště*, *ihned* – *hned*.

V tejto súvislosti je zaujímavé, že v stredočeských nárečiach a v obecnej češtine je v slovách s vo-kálom *o* na začiatku slova protetické *v*: *okno* – *vočno*, *obdiv* – *vobdiv*, *ono* – *vono*; v niektorých nárečiach je pred *u* protetické *h*: *huž*, *hu stoky*, *hutíkat*.

1.2.5.5 Aj slovenské spoluhlásky *d'*, *t'*, *ň* majú často v češtine tvrdé ekvivalenty *d*, *t*, *n*, najmä v pozícii na konci slova: v infinitíve: *lietať* – *létat*, *milovať* – *milovat*, *spať* – *spát*; v číslovkách: *päť* – *pět*, *šesť* – *šest*, *deväť* – *devět*, *desať* – *deset*, *dvadsať* – *dvacet*; v prípone *-osť*: *radosť* – *radost*, *vlastnosť* – *vlastnost*, *možnosť* – *možnost*; v prípone: *-áreň* – *cukráreň* – *cukrárna*, *poslucháreň* – *posluchárna* a v jednotlivých slovách: *smrť* – *smrť*, *hneď* – *hned*, *deň* – *den*, *snáď* – *snad*, *časť* – *část*, *opäť* – *opět*. Len zriedkavo je protiklad mäkkej a tvrdej spoluhlásky v iných pozíciách: *ťah* – *tah*, *d'aleko* – *daleko*. Spoluhlásky *d'*, *t'*, *ň* sú častejšie v slovenských domácich slovách aj po *e*, *i* a *i*-ových dvojhláskach. V češtine sa spoluhlásky *d*, *t*, *n* pred grafémou *e* nevyslovujú ako *d'*, *t'*, *ň*: *teplo* [teplo], *teta* [teta], *tenký* [tenkí], *nemocnice* [nemocnice], *otec* [otec], *nechat* [nechat], *konečný* [koneční], *kde* [gde], *dnes* [dnes].

1.2.5.6 Slovenskej spoluhláske *g* zodpovedá niekedy v češtine *k* tam, kde je v pôvodnom cudzom slove spoluhláska *k*: *gaštan* – *kaštan*, *gavalier* – *kavalír*, *guľa* – *koule*, *guľatý* – *kulatý*. Uvedený rozdiel *g* – *k* len zriedkavo nájdeme v domácich slovách (*mozog* – *mozek*) a priradiť k nemu môžeme aj rozdiel v pôvodne anglických príponách *-ing* a *-ink* (*puding* – *puđink* / *puđing*, *tréning* – *trénink* / *tréning*, *mítink* – *mítink*, *kemping* – *kempink* / *kemping*; poradie v dvojtvaroch naznačuje vyššiu frekvenciu *-ink*), resp. v iných slovách *Hamburg* – *Hamburk*, *buldog* – *buldok*.

1.2.5.7 Pri preberaní cudzích slov so spoluhláskovými skupinami *sp*, *st*, *sk* sa v slovenčine ustálila výslovnosť [šp, št, šk] a v češtine výslovnosť [sp, st, sk]: *šport* – *sport*, *špecialista* – *specialista*, *rešpekt* – *respekt*, *šprint* – *sprint*, *špirála* – *spirála*, *študent* – *student*, *štruktúra* – *struktura*, *štadión* – *stadion*, *štatistika* – *statistika*, *Škandinávia* – *Skandinávie*.